

FINANSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 17/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd

Till jord- och skogsbruksutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 30 mars 2005 en proposition med förslag till lag om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (RP 17/2005 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning och bestämde samtidigt att finansutskottet ska lämna utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation och jordbruksdelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- regeringssekreterare Outi Kostama, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Jukka Vanhanen, finansministeriet

- överinspektör Ilkka Niskanen, Skattestyrelsen
- direktör Timo Sipilä, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf.

Skriftligt utlåtande har lämnats av Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

Skattedelegationen har dessutom haft tillgång till ett skriftligt utlåtande från jord- och skogsbruksministeriet.

Jordbruksdelegationen har hört

- sektionschef Esa Hiiva, jord- och skogsbruksministeriet
- budgetråd Kati Suihkonen, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Ulla Oas, handels- och industriministeriet
- professor Kyösti Pietola, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi
- jurist Marica Twerin, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om verkställighet av reformen av Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik. Enligt den lösning om de helt EU-finansierade stöden som jordbruksministrarna inom Europeiska unionen kom överens om 2003 upprättas ett nytt system för di-

rekta stöd, där den viktigaste komponenten utgörs av ett system med samlat gårdsstöd.

Huvuddragen i det nya systemet finns inskrivna i förordningar av rådet och kommissionen. Förordningarna är direkt tillämplig och bindande lagstiftning i medlemsstaterna. Reformen

ger medlemsstaterna rätt att bestämma om en del frågor kring genomförandet av modellen med samt gårdsstöd, men inom ramen för gemenskapslagstiftningen. Sådana frågor är bland andra valet av den stödmodell som ska tillämpas vid administrationen av gårdsstödet, året när systemet införs samt delvis också vilka stöd som fortfarande skall vara bundna till produktionen.

Medlemsstaterna kan tillämpa det samlade gårdsstödet enligt tre olika alternativ: gårdsspecifikt stöd beräknat på grundval av den produk-

tion som referensåren 2000—2002 berättigat till EU-inkomststöd, ett regionalt, enhetligt stöd eller en kombination av dessa två basmodeller, där det enhetliga stödet kompletteras med tilläggsbelopp fastställda per gårdsbruksenhet.

Enligt propositionen ska det samlade gårdsstödet införas enligt den kombinerade modellen från och med 2006.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den antagits och blivit stadfäst.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Som regeringen påpekar i propositionen medför det samlade gårdsstödet inga direkta statsfinansiella konsekvenser när det införs 2006 eftersom de direkta stöden helt och hållet finansieras av EU. I utlåtandet koncentrerar sig finansutskottet på en bedömning av de ekonomiska konsekvenserna av så kallad modulering, de organisatoriska och personella konsekvenserna av det samlade gårdsstödet och vissa skatteaspekter.

Ekonomiska konsekvenser av modulering

Tanken är att de direkta stöden till jordbrukarna, som helt och hållet finansieras av EU, ska skäras ned och reduceringen föras över till anslag för landsbygdsåtgärder. Denna så kallade modulering har sedan 2005 varit en obligatorisk åtgärd för alla medlemsstater. Före det var moduleringen frivillig men tillämpades inte i Finland.

Moduleringen är en procentuell nedskärning i samtliga direkta stöd. Enligt artikel 10 i rådets förordning om gårdsstöd ska de direkta stöden till jordbrukarna under vissa kalenderår under perioden 2005—2012 reduceras. År 2005 ska minskningen vara tre procent, 2006 fyra procent och från och med 2007 fem procent årligen. Nedskärningarna görs alltid i samband med utbetalningen av stöd.

Nedskärningsskyldigheten gäller bara stöd-rättigheter som överstiger 5 000 euro. För de för-

sta 5 000 euro återbetalas nedskärningen separat till jordbrukarna. I förordningen om gårdsstöd ingår bestämmelser om högsta tillåtna belopp som betalas tillbaka. Enligt bestämmelserna kan jordbrukarna i Finland få tillbaka högst 8,0 miljoner euro 2005, högst 10,8 miljoner euro 2006 och högst 13,6 miljoner euro årligen under perioden 2007—2012.

Enligt preliminära bedömningar blir Finlands andel av moduleringen av anslagen för landsbygdsåtgärder 1,8 procent vilket är 9,9 miljoner euro 2005, 19,8 miljoner euro 2006 och 23,4 miljoner euro varje år under 2007—2012. Enligt utredning till utskottet kan beslut fattas nationellt om återbäringen ska betalas som LFA-stöd, miljöstöd eller exempelvis genom regional utveckling. Det enda villkor som ställs är att medlen åtminstone i initialskedet används för utveckling av landsbygden.

I statsrådets beslut om ramarna för statsfinanserna 2006—2009 ingår de så kallade moduleringsmedlen inte i själva ramen. I beslutet sägs ingenting om vad moduleringsmedlen ska användas till under ramperioden. Principen är att moduleringen inte får medföra något behov av extra anslag på nationell nivå.

Finansutskottet menar att alla åtgärder som ingår i landsbygdsförordningen måste tillämpas när stödåterbäringarna fördelas. Återbäringarna ska i första hand gå till de gårdar som redan har utsatts för nedskärningar.

Organisationsmässiga och personella konsekvenser

Enligt propositionen ska landsbygdsavdelningarna vid arbetskrafts- och näringscentralerna handlägga ansökningar som kommer in till den nationella reserven, administrera överföringar av stödrättigheter, ordna utbildning och rådgivning om det samlade gårdsstödet och i sina respektive distrikt övervaka de lagstadgade kraven på skötsel av gårdarna i enlighet med naturvårdslagen. Detta beräknas i snitt kräva 1,5 årsverken till vid landsbygdsavdelningen på varje arbetskrafts- och näringscentral.

Enligt vad finansutskottet har erfarit kommer reformen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik att kräva ett tillskott på sammanlagt 45 årsverken per år vid landsbygdsavdelningarna på arbetskrafts- och näringscentralerna perioden 2005—2007 och ett tillskott på 40 årsverken från och med 2008. Av tillskottsbehovet finansieras 14 årsverken med hjälp av ett anslag på 875 000 euro i budgeten för i år. Dessutom kommer 26 årsverken att föras över från arbetskraftsförvaltningen i motsvarighet till den svårighetsgrad som uppgifterna kräver. Tanken är att årsverkerna ska stå till landsbygdsavdelningarnas förfogande redan i vår. Dessutom har företagsavdelningarna vid arbetskrafts- och näringscentralerna räknat med att föra över en arbetsinsats omfattande fem årsverken till landsbygdsavdelningarna.

Finansutskottet tangerade övervakningen av de direkta jordbruksstöden dels i sitt utåtande FiUU 9/2005 rd om årsrapporten för 2003 från EU:s revisionsdomstol, dels i sitt betänkande - FiUB 1/2005 rd om statsrevisorernas berättelse för 2003. I båda fallen framhöll utskottet vikten av effektivare rådgivning och en vettigare användning av övervakningsresurserna. Som ett exempel på god praxis nämnde utskottet att vissa arbetskrafts- och näringscentraler tillämpar en flexibel rotation av personalen mellan olika arbetsuppgifter. Ett problem är dock att enheterna vid centralen har så stor arbetsbörda att de anställda inte ens under kortare perioder av året alltid kan flyttas över till andra uppgifter.

Skatteaspekter

Finansutskottet behandlar genomförandet av det samlade gårdsstödet också med avseende på vilken fiskal betydelse det har att stödrätten frikopplas från produktionen. Propositionen beaktar bara de situationer när en jordbrukare ger över sin stödrätt utan vederlag till arrendatorn när arrendetiden går ut. När överlåtelsen görs inom den föreslagna tiden betraktas den inte som gåva. Förslaget är berättigat i detta fall och utskottet har ingenting att anmärka mot bestämmelserna.

Frågan om stödrätter som kan överlåtas separat har däremot större konsekvenser. Förslaget påverkar i första hand bestämmelserna om lättnader vid generationsväxlingar inom jordbruket. Tanken har explicit varit att lättnaderna ska gälla fast egendom som spelar en framträdande roll vid företagsamhet. I och med att stödrättigheterna framöver ska kunna föras över mellan jordbrukare frikopplade från marken blir de rättigheter som kan överföras separat och betraktas i den egenskapen som lösegendom. Stödrättigheterna undantas därmed de nuvarande lättnaderna utan att detta egentligen var avsikten. I själva verket går de viktigaste målen i motsatt riktning eftersom de bl.a. tar sikte på att jordbruket ska kunna behålla sin konkurrenskraft och utövande jordbrukare få stöd.

Utskottet menar att personkretsen för de gällande särskilda lättnaderna inte ska behöva inskränkas uteslutande för att stödrätten frikopplas från produktionen. För en så samordnad och konsekvent skattepraxis som möjligt föreslår utskottet att det tas in bestämmelser i inkomstskattelagen och lagen om skatt på arv och gåva som garanterar att den nuvarande regleringen bibehålls. De föreslagna bestämmelserna ingår i detta betänkande.

Inkomstskattelagen

I 48 § i inkomstskattelagen ingår bestämmelser om skattefria överlåtelsevinster. Bestämmelserna i 1 mom. 3 punkten gäller vinst på överlåtelse av fast egendom som hör till lant- och skogsbruk. Skattefriheten är förenad med exakta krav på hur länge ägaren ägt egendomen och vem som

får den. Dessutom kan skatteförmånen gå förlo-
rad om den som får egendomen överlåter den vi-
dare innan fem år har gått från fånet. Skattefri-
heten gäller inte försäljning av jordbrukslösöre
och inte heller försäljning av husdjur, lager eller
växande gröda. Priset för dem är således skatte-
pliktigt i sin helhet och beskattas på normalt sätt
också vid överlåtelse i samband med genera-
tionsväxling.

För att skattefriheten ska kunna bibehållas i
sin nuvarande omfattning föreslår utskottet att
48 § i inkomstskattelagen får ett nytt 7 mom. en-
ligt följande: "*Bestämmelserna i 1 mom. 3 punk-
ten om överlåtelse av fast egendom som hör till
lant- och skogsbruk tillämpas vid överlåtelse av
jordbruksjord också på överlåtelse av rätt till
samlad gårdsstöd inom ramen för den gemen-
samma jordbrukspolitiken för den jordbruks-
jord som överläts till samma person*". Skattelättnaden ska således bara gälla stödrätten till jordbruksmark. Om någon har en större rätt till stöd är en eventuell vinst för den överskjutande delen vid överlåtelse skattepliktig på normalt sätt.

Lagen om skatt på arv och gåva

I 55 § i lagen om skatt på arv och gåva ingår be-
stämmelser om skattelättnader vid generations-
växling inom jordbruket eller i företag. Skatte-
lättnaden gäller själva jordbruket med byggnader
och konstruktioner samt maskiner, redskap
och anordningar, men inte boskapsgårdar eller
gårdar som bara bedriver skogsbruk. I motsats
till bestämmelserna om inkomstskatt gäller den-
na regel alla som fortsätter med ett jordbruk el-
ler lant- och skogsbruk oavsett släktskapsförhål-
landena. Också i detta fall återgår skatteförmå-
nen om egendomen överläts innan en femårspe-
riod har gått.

2.

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

*I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 48 § i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) ett nytt 7 mom. som föl-
jer:*

Den egendom som skattelättnaden gäller vär-
deras till 40 procent av sitt förmögenhetsskatte-
värde när skattelättnaden räknas ut. Regeln ska
också gälla motsvarande stödrättigheter. Utan en
särskild bestämmelse kan det hända att åkrar och
stödrättigheter kan komma att värderas separat i
motsats till det rådande läget där också värdet
för produktionsrätten ingår i värdet på åkrar. För
att undvika att åkrar och stödrättigheter värde-
ras dubbelt och för att skattelättnaden ska bibe-
hållas i nuvarande omfattning föreslår utskottet
att 55 § 2 mom. i lagen om skatt på arv och gåva
preciseras när det gäller rätten till samlat gårds-
stöd inom ramen för den gemensamma jord-
brukspolitiken och att paragrafen får ett nytt 6
mom. Det nya 6 mom. föreslås få följande lydelse:
"*Vid tillämpningen av 2 mom. värderas jord-
bruksjord och rätten till samlat gårdsstöd inom
ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken
för jordbruksjord som överläts samtidigt till-
sammans till ett belopp som motsvarar 40 pro-
cent av värdet för jordbruksjorden vid förmö-
genhetsbeskattning*". Också i detta fall gäller
skattelättnaden bara stödrättigheten för den jord-
bruksjord som överläts. Överskjutande delar ska
värderas separat.

Utlåtande

Finansutskottet anför

*att jord- och skogsbruksutskottet bör
precisera lagförslaget på det sätt som
föreslås i utlåtandet och*

*att jord- och skogsbruksutskottet i öv-
rigt bör beakta det som sägs ovan.*

48 §

Skattefria överlåtelsevinster

lat gårdsstöd inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken för den jordbruksmark som överläts till en person.

Bestämmelserna i 1 mom. 3 punkten om överlåtelse av fast egendom som hör till lant- och skogsbruk tillämpas vid överlåtelse av jordbruksjord också på överlåtelse av rätt till sam-

---

Denna lag träder i kraft den 200 .
Lagen tillämpas första gången på beskattningen för 2006.

3.

Lag

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut **ändras** i lagen om skatt på arv och gåva av den 12 juli 1940 (378/1940) 55 § 2 mom., sådan den lyder i lag 576/2004 och **fogas** till 55 § ett nytt 6 mom. som följer:

55 §

För beräkning av den del av skatten som skall lämnas odebiterad avdras från skatt som påförts enligt denna lag den skatt som för arvsandelen eller gåvan borde påföras, om gårdsbruksenhetens jordbruksjord och den motsvarande rätten till samlat gårdsbruksstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken, skog, byggnader, konstruktioner, maskiner, redskap och anordningar samt skulder som hänför sig till dem, ävensom till ett annat företag än en gårdsbruksenhet hörande företagsförmögenhet skulle värderas till ett belopp som motsvarar 40 procent av beloppet enligt de grunder som iakttagits vid den förmögenhetsbeskattning som verkställdes under året före skattskyldighetens inträ-

de. Den ovan avsedda skillnaden eller, om den är större än den del av den i 1 mom. 3 punkten avsedda arvs- och gåvoskatten som överstiger 850 euro, det sistnämnda beloppet, debiteras inte.

Vid tillämpningen av 2 mom. värderas jordbruksjord och rätten till samlat gårdsstöd inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken för jordbruksjord som överläts samtidigt tillsammans till ett belopp som motsvarar 40 procent av värdet för jordbruksjorden vid förmögenhetsbeskattning. (Nytt)

Denna lag träder i kraft den 200 .
Lagen tillämpas på fall när skattskyldigheten har inträtt efter att lagen trädde i kraft.

FiUU 17/2005 rd — RP 17/2005 rd

Helsingfors den 3 juni 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Olavi Ala-Nissilä /cent
medl. Christina Gestrin /sv
Jyri Häkämies /saml
Kyösti Karjula /cent
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Mika Lintilä /cent (delvis)
Pekka Nousiainen /cent
Pirkko Peltomo /sd

Virpa Puisto /sd
Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd
Kimmo Sasi /saml
Irja Tulonen /saml
Kari Uotila /vänst
Jukka Vihriälä /cent
ers. Arto Bryggare /sd
Mikko Immonen /vänst
Esko Kiviranta /cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Alpo Rivinoja
utskottsråd Maarit Pekkanen.